

De rechtsstaat: EP-leden dringen er bij Commissie op aan om EU-fondsen te verdedigen

©AdobeStock/Respiro888

Europarlementariërs willen dat de Europese Commissie bewijst dat zij de taak aankan om de EU-begroting te verdedigen tegen lidstaten die het beginsel van de rechtsstaat schenden.

De Commissie moet zo snel mogelijk de schendingen van het beginsel van de rechtsstaat onderzoeken, aangezien de situatie in sommige lidstaten al onmiddellijke actie rechtvaardigt, zeiden leden van het Europees Parlement in een [rapport dat in juli 2021 in de plenaire vergadering werd aangenomen](#).

Het rapport behandelt de door de Commissie opgestelde richtlijnen waarmee de betaling van EU-subsidies kan worden gestopt, als het beginsel van de rechtstaat wordt geschonden.

De wetgeving is sinds 1 januari 2021 van kracht, maar tot nu toe heeft de Commissie geen maatregelen voorgesteld op grond van de regels. Volgens het Parlement vereist de verordening geen aanvullende interpretatie om te worden toegepast en mag de ontwikkeling van richtlijnen geen verdere vertraging veroorzaken.

De Commissie moet zo snel mogelijk verslag uitbrengen aan het Parlement over de eerste zaken die worden onderzocht, aldus de leden. Als de Commissie nalaat te handelen, maakt het Parlement zich klaar om een zaak tegen de Commissie aan te spannen bij het Europese Hof van Justitie.

Het Parlement heeft soortgelijke eisen gesteld in een eerdere resolutie van de plenaire vergadering die op 10 juni 2021 is aangenomen.

In een afzonderlijke resolutie van 8 juli 2021 veroordeelde het Parlement een Hongaarse wet die, onder het mom van de bestrijding van pedofilie, verbiedt LGBTIQ-inhoud te gebruiken in lesmateriaal op school of tv-programma's voor kinderen.

De wet is geen geïsoleerd incident, maar een "opzettelijk en vooropgezet voorbeeld van de geleidelijke afbraak van de grondrechten in Hongarije", zeggen leden van het Europees Parlement. Het Parlement stelt dat "door de staat gesteunde discriminatie van minderheden een directe impact heeft op de projecten waaraan de lidstaten besluiten EU-geld uit te geven" en zo de bescherming van de financiële belangen van de EU aantast.

Het Parlement eist dat de Commissie onmiddellijk de procedure start om de betalingen van de EU-begroting aan Hongarije op te schorten of te verlagen.

Het verdedigen van de rechtsstaat: een kwestie van urgentie

In een eerdere vergadering van de Commissies begroting en begrotingscontrole op 26 mei, bespraken de leden van het Europees Parlement de te volgen weg met Gert Jan Koopman, directeur-generaal van de begrotingsafdeling van de Europese Commissie.

Koopman benadrukte het gevoelige karakter van mogelijke beoordelingen van de Commissie met betrekking tot de rechtsstaat in de lidstaten: "Beslissingen die worden genomen zullen worden onderworpen aan volledige rechterlijke toetsing door het [Europese] Hof van Justitie [...] We moeten dit vanaf het begin goeddoen. We kunnen het ons eenvoudigweg niet veroorloven fouten te maken waardoor zaken door het Hof nietig worden verklaard. Dat zou een ramp zijn."

EP-leden zeiden dat de verordening al vrij duidelijk is. "Als je een heel korte richtlijn wil hebben, zou je in één zin kunnen schrijven: 'Kijk eens naar de verordening'", zei [Petri Sarvamaa](#) (EVP, Finland).

"Alle lidstaten moeten kunnen zien dat de Commissie haar onderzoeken op een echt objectieve manier doet", zei de heer Sarvamaa.

"Als we het hebben over schendingen van de rechtsstaat, is dit een zeer serieus onderwerp. We zijn ons ervan bewust dat we zeer nauwkeurig moeten zijn met deze beoordelingen. Maar deze rigourositeit en nauwkeurigheid kunnen de toepassing van de verordening niet voor altijd uitstellen", zei [Eider Gardiazabal](#) (S&D, Spanje).

Andere leden zeiden dat er een rechtsstaatcrisis is in de EU en riepen de Commissie op resoluut op te treden om verdere verslechtering te voorkomen. [Terry Reintke](#) (Groenen/EVA, Duitsland) zei: "We hebben absoluut vertrouwen in het vermogen van de Commissie om gevallen te monitoren, op te sporen en te beoordelen. Je hebt een aantal van de slimste advocaten van Europa en je hebt de beste ambtenaren om de EU-begroting en de rechtsstaat te beschermen."

"Maar de indruk is, en ik spreek namens miljoenen EU-burgers, dat het u aan een zeker gevoel van urgentie ontbreekt. Het voelt alsof je in dit brandende huis zit en je zegt: 'Voordat we de brandweer bellen, gaan we met richtlijnen komen hoe ze deze brand kunnen blussen', 'zei mevrouw Reintke.

De EU-begroting en de rechtsstaat

De eind 2020 aangenomen [wetgeving](#) stelde de [toegang tot EU-middelen afhankelijk van de naleven van de rechtsstaat](#). Als de Commissie vaststelt dat een land in overtreding is en dat de financiële belangen van de EU worden bedreigd, kan zij voorstellen om betalingen uit de EU-begroting aan die lidstaat te verminderen of te bevriezen.

De Raad moet het besluit met gekwalificeerde meerderheid nemen. De regels zijn ook bedoeld om de belangen te beschermen van de eindbegunstigden - boeren, studenten, kleine bedrijven of NGO's - die niet mogen worden gestraft voor de acties van regeringen.

Juridische uitdagingen

Het Parlement zou graag zien dat het systeem wordt ingevoerd, gezien de bezorgdheid van de afgelopen jaren over de rechtsstaat en de democratie in sommige lidstaten.

[Hongarije](#) en [Polen](#) hebben zaken ingebracht bij het Europese Hof van Justitie en eisen dat de verordening nietig wordt verklaard. Tijdens de [vergadering van 10 en 11 december 2020](#) kwamen de EU-leiders overeen dat de Commissie richtlijnen moet opstellen voor de uitvoering van de regels die na de uitspraak van het Hof van Justitie moeten worden afgerond.

Het Parlement heeft er echter op aangedrongen dat de regels van kracht zijn en dat de Commissie de [wettelijke plicht](#) heeft om de belangen en waarden van de EU te verdedigen.

Ontdek hoe de EU de rechtsstaat wil beschermen.